

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/45/2018
Identifikačné číslo spisu:	8315213528
Dátum vydania rozhodnutia:	09.08.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Danica Kočičková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:8315213528.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Slovak Telekom, a.s., so sídlom v Bratislave, Bajkalská 28, IČO: 35 763 469, zastúpeného Mgr. Veronikou Navrátilovou, advokátkou so sídlom advokátskej kancelárie v Bratislave, Zámocká 10, proti žalovanému H. T., narodenému XX.X.XXXX., bývajúcemu v E. o zaplatenie 872,28 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp.zn. 12C/472/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 24. augusta 2017 sp.zn.7Co/233/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. septembra 2016 č.k. 12C/472/2015-68 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 682,41 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 682,41 € od 22. júna 2015 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku; vo zvyšnej časti (v časti o zaplatenie sumy zodpovedajúcej nároku na zmluvnú pokutu vo výške 189,87 €) žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z., Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) tak, že žalobcovi priznal náhradu trov konania v rozsahu 56 %. V odôvodnení rozsudku okresný súd uviedol, že na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že medzi žalobcom a žalovaným bola dňa 14. októbra 2014 uzatvorená Zmluva o poskytovaní verejných (elektronických komunikačných) služieb podľa zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách, pričom časť jej obsahu bola určená s odkazom na všeobecné obchodné podmienky a cenník žalobcu. Predmetnú zmluvu vrátane k nej uzatvoreného Dodatku zo dňa 14. októbra 2014 vyhodnotil súd ako zmluvu spotrebiteľskú. Konštatoval, že žalovaný neuhradil faktúry, ktorými mu žalobca vyfakturoval cenu poskytnutých telekomunikačných služieb v celkovej sume 682,41 € a keďže na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že nárok žalobcu na zaplatenie ceny poskytnutých služieb je dôvodný, žalobe v tejto časti vyhovel, pričom uložil žalovanému aj povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 682,41 € odo dňa 22. júna 2015 až do zaplatenia. Pokiaľ ide o žalobcom uplatnený nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 189,87 € uviedol, že dojednanie o zmluvnej pokute obsiahnuté v bode 3 Dodatku

posúdil v zmysle § 53 Občianskeho zákonníka ako neprijateľnú zmluvnú podmienku, pretože dospel k záveru, že spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalovaného spotrebiteľa. Konštatoval, že dojednanie o zmluvnej pokute je súčasťou vopred pripravenej formulárovej zmluvy vyhotovenej žalobcom, ktorej obsah nemal žalovaný možnosť ovplyvniť, ani jednotlivé zmluvné dojednania individuálne dohodnúť a dosiahnuť tak zmenu ich formulárového znenia. Preto ak mal žalovaný záujem o poskytovanie telekomunikačných služieb, musel sa s obsahom zmluvy, vrátane dojednania o zmluvnej pokute, stotožniť a zmluvu ako celok podpísať, z čoho je zrejmé, že neexistujú žiadne pochybnosti o tom, že spotrebiteľ je v danom zmluvnom vzťahu slabšou zmluvnou stranou z hľadiska jeho vyjednávacej pozície dosiahnuť zmenu vopred naformulovanej zmluvy. Na základe uvedených skutočností okresný súd žalobu v časti uplatnenej zmluvnej pokuty vo výške 189,87 € zamietol. Proti uvedenému zamietajúcemu výroku rozsudku okresného súdu a tiež proti súvisiacemu výroku o trovách konania sa žalobca odvolal.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom z 24. augusta 2017 sp.zn. 7Co/233/2016 rozsudok okresného súdu v odvolaní napadnutých výrokoch ako vecne správny potvrdil. V odôvodnení rozsudku uviedol, že ustanovenie § 44 ods. 11 zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách umožňuje účastníkovi zmluvy vypovedať zmluvu o poskytovaní verejných elektronických komunikačných služieb uzavretú na dobu neurčitú z akéhokoľvek dôvodu alebo bez udania dôvodu. Zmluva o poskytovaní verejných elektronických komunikačných služieb má charakter zmluvy uzatvorenej na dobu neurčitú a nič na tom nemení ani žalovaným prevzatý záväzok zotrvať v zmluvnom vzťahu po dobu 24 mesiacov. Využitie zákonom danej možnosti vypovedať zmluvu nepredstavuje porušenie povinností, za ktoré možno požadovať zaplatenie zmluvnej pokuty. Rovnako dojednanie zmluvnej pokuty za nezaplatenie ceny za poskytnuté služby je neakceptovateľné. Na tom nič nemení ani fakt, že žalobca sa snažil zohľadniť časový aspekt porušenia tejto povinnosti vyjadrený v dennom klesaní základu zmluvnej pokuty počas plynutia doby viazanosti do dňa prerušenia poskytovania služieb v dôsledku nezaplatenia ceny za poskytnuté služby, pretože môže nastať situácia, že spotrebiteľ si svoj záväzok nesplní len v nepatrnom rozsahu a zmluvná pokuta dojednaná pre prípad nezaplatenia ceny za poskytnuté služby výšku takto vzniknutej pohľadávky vôbec nezohľadňuje. Zmluvná pokuta tak, ako bola dojednaná teda umožňuje poskytovateľovi služieb požadovať od spotrebiteľov zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške podstatne prevyšujúcej pohľadávku vzniknutú porušením záväzku zaplatiť cenu poskytnutých služieb. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a v súvisiacom výroku o trovách konania ako vecne správny podľa § 387 CSP potvrdil.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na § 420 písm. f/ CSP argumentujúc tým, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namietal, že dovolaním napadnutý rozsudok Krajského súdu v Prešove „nesplňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, pretože neposudzoval individuálny skutkový stav veci, a tým nedal odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam.“ Konkrétne odvolací súd podľa dovolateľa pochybil v tom, že nárok na zmluvnú pokutu neposúdil so zreteľom na povahu služieb, ktorých poskytovanie bolo predmetom zmluvy a tiež so zreteľom na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy tak, ako to predpokladá § 53 ods. 12 Občianskeho zákonníka. V uvedenej súvislosti poukázal na nález Ústavného súdu sp.zn. I ÚS 327/2010 zo dňa 11. novembra 2010, kde ústavný súd uviedol, že „súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam“. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok Okresného súdu Humenné z 26. septembra 2016 č.k. 12C/472/2015-68 a Krajského súdu v Prešove zo dňa 24. augusta 2017 sp.zn. 7Co/233/2016 zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k obsahu dovolania písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 ods. 1 CSP), na to oprávnenou osobou (§ 424 CSP), zastúpenou v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné.

6. V danom prípade vyvodil žalobca prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, podľa znenia ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp.zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

8. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

9. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ v súvislosti s nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu namietal, že a) odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu (a aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým sa odvolací súd stotožnil) nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia rozhodnutia, b) že odvolací súd „neposudzoval individuálny skutkový stav vecí“, a teda že nesprávne vyhodnotil vykonané dôkazy.

10. Z doterajšej rozhodovacej praxe a teda dovolacieho súdu, vyplýva, že nesprávne hodnotenie dôkazov samo osebe nezakladá tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, pretože pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu

nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ust. § 420 písm. f/ C.s.p. nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/20000), ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu napr. sp.zn. 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/20123 zastávala názor, že ani prípadná neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne.

11. Pokiaľ ide o dovolateľom namietané nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ OSP), ktorá prípustnosť dovolania nezakladala. S týmto názorom sa stotožnil aj Ústavný súd Slovenskej republiky (pozri rozhodnutia sp.zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

12. Na záse, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ OSP“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska (rovnako ako v prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov) nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

13. V danom prípade odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v časti napadnutej odvolaním nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety zjednocujúceho stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa len celkom ojedinělých (extrémnych) prípadov. O taký prípad ide napríklad vtedy, keď dovolaním napadnuté rozhodnutie neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie alebo vtedy, keď má odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia také nedostatky, že sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi dôsledkami približujú k „justičnému omylu“ v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. Ryabikh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu však nedáva podklad pre tvrdenie dovolateľa, že nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, zhrnul podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty sporových strán, pričom jasne a zrozumiteľne vysvetlil, prečo je rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaním napadnutých výrokoch vecne správny. Nad rámec dôvodov uvedených súdom prvej inštancie, v odôvodnení svojho rozsudku doplnil, z akých dôvodov považuje dojednanie o zmluvnej pokute obsiahnuté v bode 3 Dodatku ku Zmluve o poskytovaní verejných (elektronických komunikačných) služieb zo 14. októbra 2014 za zmluvné dojednanie spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a teda za neprijateľnú zmluvnú podmienku v zmysle ustanovenia § 53 Občianskeho zákonníka.

14. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle § 393 CSP. V nadväznosti na uvedené dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Žalobca preto neopodstatnene namieta, že mu odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V uvedenej

súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd nemusí dať v odôvodnení svojho rozhodnutia odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom skúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnosťnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

15. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, preto ho podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol.

16. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva, pretože mu preukázateľne žiadne trovy dovolacieho konania nevznikli.

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.